

Stanovisko
Súdnej rady Slovenskej republiky ku kontrole náhodného
prideľovania vecí sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej
republiky

I.

Stanoviská predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a ministra
spravodlivosti Slovenskej republiky

I.1 Vyjadrenie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „predseda najvyššieho súdu“) listom zo dňa 29. apríla 2024, č. KP 105/2024 informoval Súdnu radu Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) o okolnostiach, ktoré sa týkali previerky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorú vykonalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) dňa 23. apríla 2024. Predseda najvyššieho súdu uvedeným listom informoval súdu súdnu radu, že na základe poverenia ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“), ktoré zástupcovia ministerstva spravodlivosti predložili zástupcom najvyššieho súdu, **previerka mala byť zameraná na vykonanie previerky informačných systémov, vrátane dát na najvyššom súde, za účelom preverenia podmienok náhodného prideľovania vecí na najvyššom súde.** Zástupcovia Najvyššieho súdu vyhodnotili predmetné poverenie ako všeobecné a nedostatočné. Zástupcovia ministerstva spravodlivosti konštatovali, že požadujú, aby na ich technické zariadenia (disky), bola skopírovaná celá databáza informačného systému súdny manažment za obdobie celej jeho existencie od roku 2001, pričom následne túto požiadavku upravili tak, že požadujú uvedené údaje len za obdobie od 01. januára 2019. Zástupcovia najvyššieho súdu vydanie kópie predmetných údajov odmietli s odôvodnením, že **ministerstvu spravodlivosti z príslušných právnych predpisov výslovne nevyplýva oprávnenie žiadať v rámci výkonu kontrolnej činnosti najvyšší súd o vydanie databázy.** Zástupcovia najvyššieho súdu zástupcom ministerstva spravodlivosti navrhli, že v prípade, ak existujú pochybnosti o dodržiavaní zásady náhodného prideľovania vecí na najvyššom súde, sú pripravení poskytnúť všetku potrebnú súčinnosť za účelom preverenia **konkrétnych prípadov**, pri ktorých takéto pochybnosti vznikli. To zástupcovia ministerstva spravodlivosti odmietli s odôvodnením, že majú záujem len o **kompletnú databázu.** Zástupcovia ministerstva spravodlivosti navrhli, že v rámci súčinnosti sa zaviazajú, že vyhotovia a na vlastných technických prostriedkoch uchovajú kópiu plnej zálohy databázy zo dňa 22. apríla 2024 a pre zachovanie integrity vytvorenej databázy najneskôr dňa 24. apríla 2024 zašlú ministerstvu spravodlivosti výstup „hashovacej“ funkcie „SHA-256“ takto vytvorenej zálohy databázy, pričom zdôraznili, že poverenému zamestnancovi ministerstva spravodlivosti v rámci ďalšej súčinnosti umožnia v priestoroch a na technických prostriedkoch najvyššieho súdu preveriť nastavenie a využívanie informačného systému v súlade s príslušnými návodmi a postupmi.

Predseda najvyššieho súdu priložil k predmetnému listu listinu označenú ako „Právny názor Najvyššieho súdu SR na vykonanie Previerky Najvyššieho súdu SR zástupcami Ministerstva spravodlivosti SR dňa 23. apríla 2024“. Najvyšší súd v nej, okrem iného, konštatoval, že zákonodarca rozlišuje medzi pôsobnosťou, ktorú má ministerstvo spravodlivosti voči najvyššiemu súdu a Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“), a pôsobnosťou, ktorú má voči ostatným súdom, pričom pozícia ministerstva spravodlivosti voči najvyššiemu súdu a najvyššiemu správne mu súdu je zreteľne slabšia, než jeho pozícia voči súdom nižších stupňov. Najvyšší súd tento záver odôvodnil znením ustanovení § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“), podľa ktorého ministerstvo spravodlivosti kontroluje výkon správy všetkých súdov **okrem najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu**,¹ § 72 ods. 1 písm. e) zákona o súdoch, podľa ktorého je ministerstvo oprávnené vykonávať previerky vybavovania sťažností voči všetkým súdom **okrem najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu**,² a § 72 ods. 4 zákona o súdoch, podľa ktorého, ak ministerstvo spravodlivosti pri plnení svojich vlastných úloh získa určité poznatky, môže predložiť najvyššiemu súdu alebo najvyššiemu správne mu súdu podnet, aby konali postupy, ktoré im zákon ukladá.³ Najvyšší súd k tomu tiež dodal, že na rozdiel od ostatných súdov, **zákon nikde neuvádza, že by ministerstvo spravodlivosti mohlo voči najvyššiemu súdu a najvyššiemu správne mu súdu vykonávať „kontrolu“**.

Predseda najvyššieho súdu ku svojmu listu zo dňa 29. apríla 2024, č. KP 105/2024, ďalej priložil kópiu troch poverení zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, ktorými minister spravodlivosti podľa ustanovení § 71, § 72 a § 73 poveril zamestnancov ministerstva spravodlivosti, aby v období od 23. apríla 2024 až do vyhotovenia výsledkov previerky, za účelom preverenia náhodného pridelenia vecí na najvyššom súde, vykonali **previerku informačných systémov, vrátane dát na najvyššom súde, tým spôsobom, že nahliadnu do informačného systému, cez ktorý sa uskutočňuje náhodný výber zákonného sudcu, vrátane všetkých súvisiacich systémov a dát, vyhotovia kópiu týchto dát a auditných záznamov z pridelenia vecí a vytvoria vzdialený prístup do informačných systémov**. Minister spravodlivosti zdôvodnil vykonanie tejto previerky závažnými podozreniami z manipulácie. Predseda najvyššieho súdu k uvedenému listu priložil tiež kópiu listiny, ktorou mu generálna riaditeľka sekcie dohľadu ministerstva spravodlivosti oznamuje, že dňa 23. apríla 2023 o 10:00 hodine ministerstvo spravodlivosti na základe poverenia ministra spravodlivosti č. MSSR-005674/2024

¹ Presné znenie ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c) bodu 1 zákona o súdoch, na ktoré najvyšší súd odkazuje, znie: „Ministerstvo vykonáva správu súdov tým, že v **oblasti organizačnej metodicky usmerňuje a kontroluje výkon správy okresných súdov, krajských súdov, správnych súdov a špecializovaného trestného súdu** predsedami týchto súdov.“

² Presné znenie ustanovenia § 72 ods. 1 písm. e) bodu 1 zákona o súdoch, na ktoré najvyšší súd odkazuje, znie: „Ministerstvo ďalej vykonáva **previerky** vybavovania a **prešetrovania vybavovania sťažností** podľa tohto zákona predsedami 1. okresných súdov, 2. krajských súdov, 3. správnych súdov, 4. špecializovaného trestného súdu.“

³ Presné znenie ustanovenia § 72 ods. 4 zákona o súdoch, na ktoré najvyšší súd odkazuje, znie: „Ak pri plnení úloh podľa odseku 1 ministerstvo získa **poznatky o nejednotnosti súdneho rozhodovania**, podá najvyššiemu súdu a najvyššiemu správne mu súdu podnet na prijatie stanoviska k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.“ Podľa ustanovenia § 72 ods. 1 zákona o súdoch: „Ministerstvo ďalej (a) sleduje a vyhodnocuje stav súdnych agend na základe výkazov a justičnej štatistiky, (b) sleduje plnenie povinností orgánov riadenia a správy súdu, (c) vykonáva previerky súdnych spisov a previerky úrovne súdneho konania v súvislosti s výkonom pôsobnosti ministra alebo ministerstva podľa tohto zákona alebo osobitného zákona,32), (d) vybavuje sťažnosti a podnety, ak tak ustanoví tento zákon, (e) vykonáva previerky vybavovania a prešetrovania vybavovania sťažností podľa tohto zákona predsedami 1. okresných súdov, 2. krajských súdov, 3. správnych súdov, 4. špecializovaného trestného súdu.“

vykoná previerku najvyššieho súdu, a kópiu protokolu ministerstva spravodlivosti o priebehu kontroly na najvyššom súde dňa 23. apríla 2024, z ktorej vyplýva, že zástupcovia najvyššieho súdu odmietli vykonanie kontroly zástupcami ministerstva spravodlivosti na základe poverenia ministra spravodlivosti zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, z dôvodu, že minister spravodlivosti nemá podľa ustanovení § 71, § 72 a § 73 zákona o súdoch oprávnenie vo vzťahu k najvyššiemu súdu a predmetu kontroly. Z uvedeného protokolu ďalej vyplýva, že zástupcovia najvyššieho súdu prejavili ochotu poskytnúť ministerstvu spravodlivosti súčinnosť, v rámci ktorej sa zaviazali vyhotoviť a uchovať plnú zálohu databázy zo dňa 22. apríla 2024 na svojich technických prostriedkoch, zaslať ministerstvu spravodlivosti do 24. apríla 2024 výstup „hashovacej“ funkcie „SHA-256“ predmetnej zálohy pre zabezpečenie integrity vytvorenej databázy a umožniť poverenému zamestnancovi ministerstva spravodlivosti preveriť nastavenie a využívanie informačného systému v súlade s príslušnými návodmi a postupmi.

Následne, predseda najvyššieho súdu listom zo dňa 14. augusta 2024, č. KP 105/2024, informoval súdnu radu, že medzi vedením ministerstva spravodlivosti a najvyššieho súdu sa medzičasom uskutočnila komunikácia vo veci žiadosti ministerstva spravodlivosti o umožnenie previerky prideľovania vecí senátu 5T. Predseda najvyššieho súdu týmto listom zároveň súdnu radu požiadal, aby sa pred tým, ako súdna rada prijme stanovisko, mohol osobne vyjadriť k požiadavke ministerstva spravodlivosti zameranej na vydanie komplexnej databázy a na preverovanie prideľovania spisov senátu najvyššieho súdu.

Predseda najvyššieho súdu priložil k predmetnému listu list ministra spravodlivosti zo dňa 16. júla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, list ministra spravodlivosti zo dňa 25. júla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, a list predsedu najvyššieho súdu zo dňa 07. augusta 2024, č. KP 105/24. Listom zo dňa 16. júla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, minister spravodlivosti informoval predsedu najvyššieho súdu, že **riadiateľka kancelárie najvyššieho súdu bola listom zo dňa 08. júla 2024 požiadaná, aby v sídle najvyššieho súdu v rámci súčinnosti umožnila osobám povereným ministrom spravodlivosti prístup do kópie databázy IS Súdny manažment zo dňa 22. apríla 2024, konkrétne do tabuliek adm_uzv, caSpis, cOddelenia, cSenaty, cSpis, eHistoria, eOpatrenia, eOpatreniaSen, eOpatreniaSpis, eRndParam, eZasahy a eZmeny, ktoré súvisia s auditným pridelením vecí a sú nevyhnutné pre preverenie náhodného prideľovania spisov.** Minister spravodlivosti zdôraznil, že ministerstvo spravodlivosti nemá záujem preveriť náhodné pridelenie konkrétnych spisov, ale preveriť náhodné prideľovanie spisov senátu 5T ako celok, pričom tabuľky **požadované ministerstvom spravodlivosti nemajú žiadny súvis s obsahom spisov.** Minister spravodlivosti pripomenul predsedovi najvyššieho súdu, že zástupcovia najvyššieho súdu sa pri výkone previerky na najvyššom súde dňa 23. apríla 2024 zaviazali, že ministerstvu spravodlivosti umožnia v sídle najvyššieho súdu preverenie náhodného prideľovania vecí, a prezentovali tento postup ako jediný možný. Poukázal tiež na to, že s prihliadnutím na ústavou garantované právo na zákonného sudcu, evidencia pridelenia vecí musí zabezpečovať takú možnosť kontroly, aby bolo možné preveriť každé pridelenie vecí zákonnému sudcovi. Listom zo dňa 25. júla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, minister spravodlivosti informoval predsedu najvyššieho súdu, že mu neodpovedal na žiadosť o poskytnutie súčinnosti obsiahnutú v liste zo dňa 16. júla 2024, č. S-MSSR-005674/2024. Minister spravodlivosti preto

predsedu najvyššieho súdu požiadal, aby mu v lehote piatich dní oznámil, či najvyšší súd ministerstvu spravodlivosti poskytne požadovanú súčinnosť. Listom zo dňa 07. augusta 2024, č. KP 105/24, predseda najvyššieho súdu informoval ministra spravodlivosti, že ním deklarovaný zámer preveriť paušálne všetko pridelovanie vecí senátu 5T nemožno považovať za kontrolu funkcionality informačného systému, ale za kontrolu výkonu súdnictva. Predseda najvyššieho súdu konštatoval, že žiadny všeobecne záväzný právny predpis nezveruje ministerstvu spravodlivosti vo vzťahu k najvyššiemu súdu kontrolnú právomoc v rozsahu a spôsobom, akým to minister spravodlivosti požaduje. Zdôraznil, že **najvyšší súd je ochotný poskytnúť ministerstvu spravodlivosti potrebnú súčinnosť, avšak iba v rámci zákonných oprávnení ministerstva spravodlivosti. Keďže minister spravodlivosti v liste zo dňa 16. júla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, žiadne takéto zákonné oprávnenia nekonkretizoval, nemôže najvyšší súd nateraz jeho požiadavke vyhovieť.** Predseda najvyššieho súdu dodal, že najvyšší súd nemá na základe vlastnej činnosti a poznatkov dôvod pochybovať o správnosti fungovania informačného systému – aplikácie súdny manažment, uviedol, že neeviduje žiadne sťažnosti účastníkov konania na nezákonné pridelovanie vecí okrem tých, ktoré už boli preverené a vyhodnotené ako nedôvodné, a požiadal ministra spravodlivosti, aby mu postúpil akékoľvek podnety alebo sťažnosti, ktorými ministerstvo spravodlivosti disponuje vo vzťahu k senátu 5T, aby ich bolo možné v súlade so zákonom riadne vybaviť. Dodal, že **žiadosti ministra spravodlivosti vyhodnotil ako podnet na nariadenie mimoriadnej revízie podľa ustanovenia § 55 ods. 5 zákona o súdoch**, ktorá bude zameraná na preverenie dodržania náhodného pridelenia vecí do senátu 5T. Na záver svojho listu predseda najvyššieho súdu konštatoval, že **účastníci konania si zachovanie práva na zákonného sudcu môžu overiť prostredníctvom inštitútu preverenia pridelenia vecí zákonnému sudcovi** v informačnom centre najvyššieho súdu.

I.2 Vyjadrenie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky

Minister spravodlivosti sa listom zo dňa 20. augusta 2024, č. S-MSSR-005674/2024, súdnej rade vyjadril, že ministerstvu spravodlivosti bolo doručených viacero podnetov, ktoré poukazovali na nedostatky najvyššieho súdu pri pridelovaní vecí zákonným sudcom, a preto z dôvodu závažných podozrení z manipulácie informačných systémov na tomto súde dňa 19. apríla 2024 poveril zamestnancov ministerstva spravodlivosti vykonaním **previerky týchto informačných systémov, ktorá sa mala uskutočniť nahliadnutím do informačného systému, cez ktorý sa uskutočňuje náhodný výber zákonného sudcu, vrátane všetkých súvisiacich dát, a vyhotovením kópie týchto dát a auditných záznamov, prípadne vytvorením vzdialeného prístupu do informačných systémov.** Dňa 23. apríla 2024 ministerstvo spravodlivosti oznámilo najvyššiemu súdu začatie previerky a zamestnanci poverení ministrom spravodlivosti sa dostavili do sídla najvyššieho súdu, kde osoby konajúce za najvyšší súd odmietli vykonanie previerky z dôvodu absentujúcich kontrolných právomocí ministerstva spravodlivosti. Minister spravodlivosti zdôraznil, že **nesúhlasí s vyjadrením predsedu najvyššieho súdu, že previerka ministerstva spravodlivosti zasahovala do výkonu súdnej moci, keďže požadované auditné záznamy z pridelenia vecí, ktoré jediné boli predmetom previerky, nemali žiadny súvis s obsahom spisov.** Poukázal na to, že ministerstvo spravodlivosti opakovane požiadalo najvyšší súd o poskytnutie

súčinnosti pri preverovaní náhodného pridelovania spisov, ktorú však najvyšší súd neposkytol a neumožnil ministerstvu spravodlivosti vykonanie takejto previerky, a to napriek tomu, že **ministerstvo spravodlivosti je podľa ustanovenia § 79 ods. 3 zákona o súdoch správcom informačného systému, cez ktorý sa uskutočňuje náhodný výber zákonného sudcu.** Ministerstvo prevádzkuje a spravuje informačný systém IS Súdny manažment, zabezpečuje prevádzku a ochranu informačných systémov súdu, čoho neoddeliteľnou súčasťou je aj **kontrola prevádzky týchto informačných systémov.** Minister spravodlivosti poukázal tiež na to, že **na základe obdobných poverení, aké vydal aj on, najvyšší súd v minulosti opakovane umožnil ministerstvu spravodlivosti vykonanie previerky náhodného pridelovania spisov zákonnému sudcovi,** a vyjadril pre to prekvapenie, prečo v prípade ním nariadenej previerky postupoval najvyšší súd úplne odlišne, keď takúto previerku neumožnil.

Minister spravodlivosti priložil k predmetnému listu, okrem iného, poverenie zo dňa 11. septembra 2018, č. 44311/2018/151, na vykonanie previerky nariadenej ministrom spravodlivosti Gáborom Gálom, poverenie č. 20840/2022/151 na vykonanie previerky nariadenej ministrom spravodlivosti Viliamom Karasom a poverenie zo dňa 25. mája 2023, č. 12593/2023/151, na vykonanie previerky nariadenej ministerkou spravodlivosti Janou Dubovcovou. Z poverenia zo dňa 11. septembra 2018, č. 44311/2018/151, vyplýva, že minister spravodlivosti Gábor Gál na základe ustanovení § 72 ods. 1 písm. b), písm. c) a § 72 ods. 2 zákona o súdoch poveril zamestnanca ministerstva spravodlivosti na **vykonanie previerky informačných systémov, vrátane dát, na najvyššom súde z dôvodu preverenia zákonnosti pridelenia devätnástich konkrétnych vecí.** Z poverenia č. 20840/2022/151 vyplýva, že minister spravodlivosti Viliam Karas § 72 ods. 1 písm. b), písm. c) a § 72 ods. 2 zákona o súdoch poveril zamestnanca ministerstva spravodlivosti **na vykonanie previerky informačných systémov, vrátane dát, na najvyššom súde za účelom preverenia splnenia náhodného výberu pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti a preverenia, či nedošlo k ovplyvneniu pridelenia dvoch konkrétnych vecí zásahom do týchto prostriedkov, pričom táto previerka sa mala vykonať vytvorením vzdialeného prístupu do informačného systému pridelovania spisov súdny manažment najvyššieho súdu, vrátane dát, a vyhotovením kópie auditných záznamov.** Z poverenia zo dňa 25. mája 2023, č. 12593/2023/151, vyplýva, že ministerka spravodlivosti Jana Dubovcová na základe ustanovení § 74 ods. 1 písm. i), ods. 4 a § 72 ods. 1 písm. b), ods. 2 zákona o súdoch poverila zamestnanca ministerstva spravodlivosti **na vykonanie previerky informačných systémov, vrátane dát, na najvyššom súde za účelom preverenia splnenia náhodného výberu pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti a preverenia, či nedošlo k ovplyvneniu pridelenia jednej konkrétnej veci zásahom do týchto prostriedkov, pričom táto previerka sa mala vykonať vytvorením vzdialeného prístupu do informačného systému pridelovania spisov súdny manažment najvyššieho súdu, vrátane dát, a vyhotovením kópie auditných záznamov.**

II.

Právomoc Súdnej rady Slovenskej republiky

Z vyjadrení predsedu najvyššieho súdu a ministra spravodlivosti vyplýva, že medzi nimi nie je sporné, že dňa 23. apríla 2024 zástupcovia ministerstva spravodlivosti, na základe troch poverení ministra spravodlivosti zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, mali na najvyššom súde vykonať previerku.

Sporné medzi predsedom najvyššieho súdu a ministrom spravodlivosti je,

1. v akom rozsahu chceli zamestnanci ministerstva spravodlivosti vykonať previerku najvyššieho súdu na základe poverení ministra spravodlivosti zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024;
2. či ministerstvo spravodlivosti má zákonné oprávnenie vykonať previerku najvyššieho súdu v rozsahu vymedzenom v povereniach ministra zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024;
3. či minister spravodlivosti v povereniach zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, dostatočne vymedzil zákonné dôvody, ktoré ministerstvo oprávňujú vykonať previerku v rozsahu, ktorý bol v týchto povereniach vymedzený.

Čo sa týka prvej otázky, predseda najvyššieho súdu tvrdí, že zástupcovia ministerstva spravodlivosti požadovali, aby bola na ich vlastné technické zariadenia **skopírovaná** celá databáza informačného systému súdneho manažmentu, zatiaľ čo minister spravodlivosti tvrdí, že predmetom previerky boli len auditné záznamy z pridelenia vecí, ktoré nemali žiadny súvis s obsahom spisov.

Čo sa týka druhej otázky, predseda najvyššieho súdu tvrdí, že ministerstvo spravodlivosti nemá zákonné oprávnenie žiadať v rámci výkonu kontrolnej činnosti najvyšší súd o **vydanie** celej databázy informačného systému súdny manažment, keďže zákon o súdoch takéto oprávnenie ministerstvu spravodlivosti nikde nepriznáva a z jeho znenia je tiež zrejmé, že ministerstvo spravodlivosti má voči najvyššiemu súdu zreteľne slabšiu pôsobnosť, než voči iným súdom. Predseda najvyššieho súdu ďalej tvrdí, že zámer ministerstva spravodlivosti preveriť všetky pridelenia vecí senátu 5T najvyššieho súdu nie je možné považovať za kontrolu funkcionality informačného systému súdny manažment, ale za **kontrolu výkonu súdnictva**. Minister spravodlivosti oponuje tým, že ministerstvu spravodlivosti vyplýva oprávnenie kontrolovať informačný systém súdny manažment priamo z jeho postavenia správcu tohto informačného systému, ktorého súčasťou je aj evidencia pridelenia vecí na prejednanie, ktorá s prihliadnutím na ústavou garantované **právo na zákonného sudcu** musí byť kontrolovateľná.

Čo sa týka tretej otázky, predseda najvyššieho súdu tvrdí, že minister spravodlivosti v povereniach zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, nekonkretizoval ustanovenia žiadneho všeobecne záväzného predpisu, ktoré by ministra spravodlivosti oprávňovali vykonávať kontrolu celého informačného systému súdny manažment. Minister spravodlivosti tvrdí, že takéto oprávnenie mu vyplýva z ustanovení § 71, § 72, § 73 a § 79 ods. 3 zákona o súdoch, a poukazuje na to, že rovnakými zákonnými ustanoveniami odôvodnili poverenia na vykonanie previerky informačného systému súdny manažment aj predchádzajúci ministri spravodlivosti,

pričom najvyšší súd na základe takýchto poverení umožnil ministerstvu spravodlivosti previerky vykonať.

Súdna rada je ústavným orgánom sudcovskej legitimacy, ktorej pôsobnosť vymedzuje čl. 141a ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a ustanovenie § 4 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdnej rade“).

Podľa týchto ustanovení do pôsobnosti súdnej rady nepatrí rozhodovanie sporov o pôsobnosť medzi štátnymi orgánmi. Súdna rada sa preto nebude vyjadrovať k otázke, v akom rozsahu zástupcovia ministerstva spravodlivosti skutočne chceli vykonať previerku najvyššieho súdu, ani otázke, či minister spravodlivosti v povereniach zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024, dostatočne vymedzil ustanovenia všeobecne záväzných predpisov, ktoré ho oprávňujú vykonať na najvyššom súde previerku (kontrolu) informačného systému súdny manažment, alebo nie. Súdna rada má navyše za to, že tieto skutočnosti vyplývajú z listín, ktoré jej predložil predseda najvyššieho súdu - protokolu ministerstva spravodlivosti o priebehu kontroly na najvyššom súde dňa 23. apríla 2024, ktorý podpísali zástupcovia ministerstva spravodlivosti aj zástupcovia najvyššieho súdu, a poverení ministra spravodlivosti zo dňa 19. apríla 2024, č. S-MSSR-005674/2024.

Podľa čl. 141a ods. 6 písm. a) ústavy však do pôsobnosti súdnej rady patrí zabezpečovať plnenie verejnej kontroly súdnictva. Pokiaľ teda existujú na jednej strane pochybnosti o tom, či ministerstvo spravodlivosti, ako orgán výkonnej moci, výkonom svojej pôsobnosti nezasahuje do výkonu súdnej moci najvyšším súdom, a na druhej strane pochybnosti o tom, či najvyšší súd používa informačné systémy spôsobom, aby bolo zachované základné právo na zákonného sudcu, ktoré každému zaručuje čl. 48 ods. 1 ústavy, je povinnosťou súdnej rady zaujať stanovisko k tretej otázke, ktorá vyplynula zo sporu ministerstva spravodlivosti a najvyššieho súdu, **či ministerstvo spravodlivosti má zákonné oprávnenie kontrolovať informačné systémy používané najvyšším súdom, a ak áno, v akom rozsahu má toto oprávnenie.**

Nakoniec, to, že súdna rada má pôsobnosť zaujať stanovisko k otázke, či ministerstvo spravodlivosti má zákonné oprávnenie kontrolovať informačné systémy používané najvyšším súdom, a ak áno, v akom rozsahu, nepovažoval za sporné ani predseda najvyššieho súdu, ktorý listom zo dňa 29. apríla 2024 požiadal súdnu radu o zaujatie stanoviska práve k tejto otázke. Predseda najvyššieho súdu listom zo dňa 10. októbra 2024, č. KP 105/2024, oznámil súdnej rade, že na prejednaní tejto otázky netrvá, to však neznamená, že súdna rada by k tejto otázke nemala stanovisko zaujať. Práve naopak, súdna rada je povinná zaujať stanovisko k otázke, ktorá sa dotýka verejnej kontroly súdnictva a možného zasahovania výkonnej moci do nezávislosti moci súdnej.

III.

K otázke oprávnenia ministerstva spravodlivosti kontrolovať informačné systémy používané najvyšším súdom

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v **Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy**. Podľa článku 141 ods. 2 ústavy súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch **oddelene od iných štátnych orgánov**. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

V znení článku 141 ods. 1 ústavy sa premieta základný princíp usporiadania verejnej moci v štáte, ktorým je klasické trojdelenie moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu. Základným atribútom súdnej moci je jej nezávislosť.⁴ **Nezávislosťou** súdnej moci sa rozumie vylúčenie možnosti účinne pôsobiť na slobodnú tvorbu vôle súdov (sudcov) inak než zákonným procesným postupom, zatiaľ čo **nestrannosťou** súdu sa rozumie absencia vzťahu súdu (sudcu) k jednej zo strán konania alebo k prejednávanej veci. Nezávislosť je vzťahovou kategóriou, ktorá je úzko spojená s pojmom moci chápanej ako možnosť vnucovať vôľu iným, čo môže mať **priamu formu** (napr. vyslovením pokynu ako má súd rozhodnúť), ale aj **formu nepriamu** (napr. vytváraním neprípustného tlaku predstaviteľov zákonodarnej alebo výkonnej moci na rozhodovanie súdov prostredníctvom médií alebo ukladaním informačných povinností, prostredníctvom ktorých sa súdom dáva najavo, na čom má politická moc záujem).⁵ Princíp nezávislého súdnictva je jednou z podstatných náležitostí demokratického a právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy). Existencia nezávislých a nestranných súdov je nevyhnutnou podmienkou pre uplatnenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie [čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“)]. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Kinský proti Českej republike⁶ konštatoval porušenie práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ku ktorému došlo tým, že Ministerstvo spravodlivosti Českej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti ČR“) požiadalo všeobecné súdy Českej republiky, aby ho v pravidelných časových intervaloch informovalo o priebehu súdnych konaní, ktoré tieto súdy viedli v občianskoprávných veciach sťažovateľa, čo ministerstvo spravodlivosti ČR odôvodnilo zvýšeným záujmom médií o tieto konania. ESLP konštatoval, že takéto konanie ministerstva spravodlivosti ČR vzbudzuje objektívne pochybnosti o nestrannosti českých súdov, ktoré konali vo veciach sťažovateľa, pretože

- a) ministerstvo spravodlivosti ČR **prekročilo svoju právomoc**, keď od súdov požadovalo informácie o priebehu sťažovateľových konaní, čo odôvodnilo zvýšeným mediálnym záujmom, aj keď podľa vnútroštátneho práva má oprávnenie zhromažďovať informácie nevyhnutné **pre štátnu správu súdov** iba za účelom monitoringu a hodnotenia vedenia konania z hľadiska

⁴ Uznesenie Ústavného súdu zo dňa 04. júla 2000, č. k. PL. ÚS 52/99-50

⁵ Rychetský, P., Langášek, T., Herc, T., Mlsna, P., a kol. Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář. Praha : Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 779

⁶ Kinský proti Českej republike, č. 42856/06, 09.02.2012.

- dodržiavania zásad dôstojnosti konania, sudcovskej etiky a zbytočných prietahov;⁷
- b) ministerstvo spravodlivosti ČR tak urobilo po tom, ako viacerí vládni politici v médiách urobili **silne negatívne vyhlásenia** vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam, ktoré boli vydané v rovnakom type konania, aké viedol sťažovateľ, aj priamo vo vzťahu ku konaniam, ktoré viedol sťažovateľ;⁸
 - c) ministerstvo spravodlivosti ČR tak urobilo po tom, ako **sa vysoko postavený politik zúčastnil pojednávania okresného súdu** vo veci sťažovateľa a následne urobil verejné vyhlásenie, v ktorom dal sťažovateľa do spojitosti s nacistami a uviedol, že urobí všetko, čo je v jeho silách, aby žaloba sťažovateľa a ďalšie podobné žaloby neboli úspešné;⁹
 - d) uvedené vyhlásenia vysokopostavených politikov boli **namierené priamo proti sudcom**;¹⁰
 - e) uvedené vyhlásenia vysokopostavených politikov boli urobené ešte pred tým, ako súdy rozhodli o žalobách sťažovateľa v prvom stupni;¹¹
 - f) žiadna zo žalôb sťažovateľa nebola úspešná.¹²

Po zhrnutí uvedených záverov ESELP a ich použití na ústavné zakotvenie súdnej moci v citovaných článkoch ústavy, požiadavku ministerstva spravodlivosti vykonať kontrolu informačných systémov používaných na najvyššom súde by bolo možné vyhodnotiť ako zásah výkonnej moci do výkonu súdnej moci a jej nezávislosti v prípade, ak by

- a) ministerstvo spravodlivosti nemalo zákonné oprávnenie kontrolovať informačné systémy používané najvyšším súdom;
- b) ministerstvo spravodlivosti by kontrolou informačných systémov používaných najvyšším súdom mohlo priamo alebo nepriamo ovplyvňovať rozhodnutie súdu v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, alebo rozhodnutie súdu vo veci správneho súdnictva (čl. 142 ods. 1 ústavy).

III.1 K oprávneniu ministerstva spravodlivosti kontrolovať informačný systém používaný na najvyššom súde

Postavenie a pôsobnosť ministerstva spravodlivosti vo vzťahu k informačným systémom verejnej správy upravujú príslušné ustanovenia zákona o súdech a zákona č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o informačných technológiách“), podľa ktorých je ministerstvo spravodlivosti správcom aj prevádzkovateľom centrálného informačného systému (§ 2 ods. 5, ods. 6 zákona o informačných technológiách v spojení s § 79 ods. 3 zákona o súdech).

Centrálny informačný systém je informačným systémom verejnej správy (§ 79 ods. 2 druhá veta zákona o súdech a § 2 ods. 4 zákona o informačných technológiách),

⁷ Bod 94 odôvodnenia predmetného rozsudku ESELP

⁸ Bod 89 odôvodnenia predmetného rozsudku ESELP

⁹ Bod 90 odôvodnenia predmetného rozsudku ESELP

¹⁰ Bod 91 odôvodnenia predmetného rozsudku ESELP

¹¹ Bod 92 odôvodnenia predmetného rozsudku ESELP

¹² Bod 92 odôvodnenia predmetného rozsudku ESELP

ktorého súčasťou sú informácie, osobné údaje a iné údaje týkajúce sa občianskeho súdneho konania a trestného konania, ako aj údaje získané pri plnení úloh, ktoré ministerstvu spravodlivosti a súdom vyplývajú z osobitných predpisov, vrátane osobných údajov súvisiacich so zastupovaním Slovenskej republiky v konaniach pred Súdny dvorom Európskej únie a v štádiách predchádzajúcich týmto konaniam, ako aj s personálnymi záležitosťami týkajúcimi sa Súdneho dvora Európskej únie.

Ministerstvo spravodlivosti je zároveň vo vzťahu k centrálnemu informačnému systému orgánom riadenia [§ 2 ods. 5 a § 5 ods. 1 písm. b) zákona o informačných technológiách]. Na základe tohto postavenia má ministerstvo spravodlivosti **zodpovednosť** za vytváranie, správu a rozvoj informačnej technológie (§ 11 ods. 2 zákona o informačných technológiách) a nasledujúce zákonné **povinnosti**

- a) riadiť správu informačných technológií (§ 11 ods. 1 zákona o informačných technológiách);
- b) vykonávať informačnú činnosť, teda **získavať, zhromažďovať, spracúvať, sprístupňovať, poskytovať, prenášať, ukladať**, archivovať a likvidovať údaje [§ 11 ods. 3 v spojení s § 3 písm. a) zákona o informačných technológiách];
- c) zabezpečovať plynulú, **bezpečnú a spoľahlivú prevádzku** informačných technológií verejnej správy, ktorých je správcom, vrátane organizačného, odborného a technického zabezpečenia a **zabezpečenia proti zneužitiu**, a to v súlade s týmto zákonom, všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na jeho vykonanie, štandardmi a národnou koncepciou [§ 12 ods. 1 písm. a) zákona o informačných technológiách].
- d) **pravidelne monitorovať informačné technológie** verejnej správy [§ 17 ods. 1 písm. a) zákona o informačných technológiách].
- e) **zabezpečiť súlad prevádzky s podmienkami ustanovenými všeobecne záväznými právnymi predpismi** [§ 17 ods. 1 písm. a) zákona o informačných technológiách].

Technické prostriedky a programové prostriedky, ktoré sú súčasťou centrálného informačného systému (§ 2 ods. 2 zákona o informačných technológiách), musia podľa ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu (§ 51 ods. 1 prvá veta zákona o súdoch) spĺňať podmienku, že ich použitie vylučuje možnosť ovplyvnenia pridelenia vecí jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom. **Ministerstvo spravodlivosti je preto povinné zabezpečiť, aby prevádzka technických prostriedkov a programových prostriedkov centrálného informačného systému, ktorý spravuje, prevádzkuje a riadi, vylučovala možnosť ovplyvnenia pridelenia vecí jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom a aby bola prevádzka tohto systému bezpečná, spoľahlivá a zabezpečená pred zneužitím, a za týmto účelom je povinné aj získavať, zhromažďovať, prenášať a ukladať údaje, ktoré sú súčasťou centrálného informačného systému v rozsahu, ktorý je uvedený v ustanovení § 79 ods. 1 zákona o súdoch.**

Pôsobnosť ministerstva spravodlivosti vo vzťahu k informačným systémom upravuje aj zákon o súdoch, podľa ktorého ministerstvo spravodlivosti vykonáva správu súdov tým, že v oblasti ekonomickej riadi a metodicky usmerňuje vývoj,

nasadzovanie a využívanie informačných systémov a technológií na súdoch [§ 71 ods. 1 písm. d) bod 1 zákona o súdoch] a spravuje a zabezpečuje centrálny informačný systém súdnictva [§ 71 ods. 1 písm. d) bod 3 zákona o súdoch], ďalej v súvislosti s výkonom pôsobnosti podľa § 71 ods. 1 písm. d) prvého bodu zákona o súdoch ministerstvo spravodlivosti zabezpečuje prevádzku a ochranu informačných systémov súdu [§ 73 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch] a nasadzovanie a prevádzku dátových komunikačných prostriedkov [§ 73 ods. 1 písm. j) zákona o súdoch]. Ustanovenie § 73 ods. 1 zákona o súdoch platí primerane aj pre najvyšší súd.

Podľa ustanovenia § 24a ods. 3 zákona o súdoch kancelária najvyššieho súdu vo vzťahu k najvyššiemu súdu zabezpečuje výkon pôsobnosti ministerstva spravodlivosti pri výkone správy súdov riadiť a metodicky usmerňovať vývoj, nasadzovanie a využívanie informačných systémov a technológií na súdoch [§ 71 ods. 1 písm. d) bod 1 zákona o súdoch], tým však nie je dotknutá zodpovednosť ministerstva spravodlivosti za plnenie povinností, ktoré mu ukladá zákon o informačných technológiách (§ 2 ods. 6 zákona o informačných technológiách).

To, že ministerstvo spravodlivosti má v uvedenom rozsahu zákonom danú pôsobnosť vo vzťahu k správe centrálného informačného systému, ktorý používa (aj) najvyšší súd, nakoniec nebolo v minulosti medzi ministerstvom spravodlivosti a najvyšším súdom sporné, keď najvyšší súd umožnil ministerstvu spravodlivosti získavať, zhromažďovať, prenášať a ukladať údaje, ktoré sú súčasťou centrálného informačného systému, aby ministerstvo spravodlivosti mohlo skontrolovať, či tento systém bol použitý v súlade s ustanovením § 51 ods. 1 zákona o súdoch, ako to vyplýva z poverení ministrov spravodlivosti č. 44311/2018/151, č. 20840/2022/151, č. 12593/2023/151, ktorých kópie priložil minister spravodlivosti vo svojom liste zo dňa 20. augusta 2024, č. S-MSSR-005674/2024.

III.2 K možnosti ministerstva spravodlivosti ovplyvňovať kontrolou informačného systému rozhodnutie súdu v konkrétnych veciach

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že zákon zveruje ministerstvu spravodlivosti pôsobnosť len v oblasti správy centrálného informačného systému, a to v rozsahu, ktorý neumožňuje ministerstvu spravodlivosti **priamo ovplyvňovať** výkon súdnej moci v konkrétnych veciach. Ak ministerstvo spravodlivosti zistí, že technické prostriedky a programové prostriedky centrálného informačného systému boli použité v rozpore s ustanovením § 51 ods. 1 prvá veta zákona o súdoch (teda, že vec nebola pridelená náhodným výberom senátu alebo samosudcovi spôsobom ustanoveným rozvrhom práce, alebo že bolo do náhodného výberu senátu alebo samosudcu zasiahnuté spôsobom odporujúcim rozvrhu práce súdu), môže vykonať len také opatrenia, ktoré do budúca zabránia takémuto použitiu technických prostriedkov a programových prostriedkov centrálného informačného systému. Ministerstvo spravodlivosti nemá zákonné oprávnenie, aby vec, ktorá bola podľa jeho zistení pridelená v rozpore s ustanovením § 51 ods. 1 prvá veta zákona o súdoch, bola pridelená inému senátu alebo samosudcovi, ani oprávnenie prikázať, aby bola takáto vec súdom rozhodnutá znova. Takéto zistenie môže byť len podkladom, na základe ktorého účastník konania môže v danej veci namietať porušenie jeho základného práva na zákonné sudcu. O takejto námietke však

nebude rozhodovať ministerstvo spravodlivosti, ale opäť súd, a to ten, ktorý koná vo veci koná v prvom stupni, resp. súd odvolací, ak už bolo vo veci rozhodnuté, alebo súd rozhodujúci dovolaní alebo o obnove konania, ak už bolo vo veci rozhodnuté právoplatne.

Na základe pôsobnosti, ktorú zveruje ministerstvu spravodlivosti zákon o súdoch a zákon o informačných technológiách, nemôže ministerstvo spravodlivosti ovplyvňovať výkon súdnej moci **ani nepriamo**. Aby tak ministerstvo spravodlivosti robiť mohlo, muselo by konať bez opory v zákone, z takéhoto jeho excesívneho konania by musela vyplývať snaha ovplyvniť rozhodovanie súdu v konkrétnej veci, museli by mu predchádzať verejné vyjadrenia predstaviteľov výkonnej moci, ako si želajú v konkrétnej veci rozhodnúť, a súd by nakoniec musel rozhodnúť v súlade so želaním predstaviteľov výkonnej moci.¹³ V takomto prípade by bolo vecou účastníka konania, v neprospech ktorého súd za takýchto okolností rozhodol, (teda nie správy súdu, ktorý vo veci rozhodoval), aby dostupnými právnymi prostriedkami namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

¹³ Vid' citované časti odôvodnenia rozsudku ESEP vo veci Kinský proti Českej republike